

Η ΥΔΡΑ ΤΗΣ ΟΛΓΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ

Άρχές Ιουνίου 2005. Καλοκαιρινή ευδία. Στόν Κάβο τής "Υδρας κατεβαίνω από τό σπίτι μου πρὸς τό λιμάνι. Στά μισά του δρόμου, σέ μία σκιά, ἀτενίζοντας τό πανόραμα τοῦ «κοίλου» τῆς "Υδρας, κάθεται κάποιος σέ φορητό σκαμνάκι μέ ὅλα τὰ σύνεργα τῆς ζωγραφικῆς: σύνεργα μᾶλλον τῆς ἀρχιτεκτονικῆς παρά τῆς ζωγραφικῆς: Ἀντί γιά Καβαλλέτο, λάδια καί πινέλα, σχεδιαστική πινακίδα, χαρτί μεγάλο (50x70 ἐκ.) ὑδατογραφίας, χάρακες καί τρίγωνα καί μολύβι. Ἀπό δίπλα μία κασετίνα μέ ὑδροχρώματα.

Ζωγραφίζω ὁ ἴδιος καί ξέρω πόσο ἐκνευριστικά εἶναι τὰ ἀδιάκριτα ἐρωτήματα καί οἱ ἀκόμα πιό ἀδιάκριτες ματιές τῶν περαστικῶν, ὅταν ἐργαζόμαστε στό ὑπαιθρο. Προσπερνῶ τήν ζωγράφο, ἀμίλητος. Γυρίζοντας μετά ἀπό δύο ὥρες τήν βρίσκω στήν ἴδια θέση, ἤρεμη, συγκεντρωμένη ἀπόλυτα στό ἔργο τῆς. Τήν ξαναβρίσκω τήν ἐπαύριο καί τήν μεθεπόμενη ἡμέρα. Μ' ἔχει ἐντυπωσιάσει τό μεθοδικό δόσιμο τῆς ἀγνώστου μου ζωγράφου στό ἀντικείμενό τῆς. Τό πῶς δουλεῖ, μέ στοχαστικότητα, προσήλωση καί κυρίως μέ εὐτυχία, μοῦ μεταδίδει ἕνα αἶσθημα χαρούμενης κατάφασης τοῦ κόσμου. Αὐτό μέ προκαλεῖ νά τῆς μιλήσω.

Κοιτάζω μέ ἐκπληξη καί βαθειά ἐσωτερική ἀνταπόκριση τό ἤδη ἀρκετά προχωρημένο ζωγράφημά τῆς. Τολμῶ διάφορες παρατηρήσεις καί ἀποτιμήσεις. Ἡ Ὑлга Ἀναστασιάδου μοῦ λέει πῶς εἰσπράζει ἐκθεση μέ τοπιογραφίες τῆς στήν Θεσσαλονίκη καί μοῦ προτείνει νά γράψω κάτι ἀπό αὐτά πού τῆς λέω, γιά τόν τρόπο πού δουλεῖ. Ἀνταποκρίνομαι πρόθυμα. Θά ἐπαναλάβω ἐδῶ περίπου τὰ ὅσα τῆς εἶπα καί θά προσθέσω καί μερικά πού δέν τῆς εἶπα, γιά τό ἕνα ἔργο τῆς, αὐτό καί μόνο πού δούλεψε ἐκείνες τίς μέρες καί πού κρατῶ ἐναργέστατα στήν μνήμη μου. Δέν τοῦ ἔχει δώσει ὄνομα. Τό ὀνομάζω: «Υδρα. Κυψέλη κτισμάτων».

Υπάρχει, σάν θεμέλιο τῆς σύνθεσης, ἕνας ἰχνογραφημένος σκελετός: Ἐνα αὐστηρό σχέδιο μέ μολύβι ἀχνό, ἕνα πλέγμα ἀπό λεπτές εὐθείες γραμμές, κάθετες, ὀριζόντιες, πλάγιες, πού συνθέτουν μέ μεγάλη ἐνάργεια μία κυψέλη κτισμάτων. Ὅγκοι ἀπλοί, ποικιλόμορφοι πού διατάσσονται προσθετικά στήν πλαγιά. Ὁ χρωματισμός μέ τό ὑδρόχρωμα προστίθεται διάφανος, μέ μεγάλη οἰκονομία. Τό σχέδιο διαφαίνεται κάτω ἀπό τό χρῶμα.

Εἶναι ἕνα τμήμα τῆς φυσικῆς χοάνης, τοῦ «κοίλου» μέσα στό ὁποῖο ἀναπτύσσεται ἡ "Υδρα: Ἐνας κάθετος τομέας τῆς πόλης ἀπό τήν παραλία κάτω, μέχρι τὰ τελευταῖα σπίτια, ψηλά. Τό ἰχνογράφημα παριστάνει μόνο τίς ἀκμές τῶν στερεῶν τῶν κτισμάτων. Στήνεται ἕνα «κρυστάλλωμα» κύβων, - τὰ κτίσματα - καί πρισματῶν, - οἱ τετράριχτες στέγες - πού διαβάζεται σάν τμήμα ἀντιπροσωπευτικό τοῦ συνόλου τῆς πόλης. Ἡ ματιά τοῦ παρατηρητῆ τῆς ἀπεικόνισης μπορεῖ νά ἐπεκτείνει ἐλεύθερα τήν ἀνάγνωση, νά «οἰκοδομήσει» μέ τήν φαντασία του κάτ' ἐπέκτασιν τήν ἴδια κυψέλη ὄγκων καί πρὸς τὰ δεξιά καί πρὸς τὰ ἀριστερά· μπορεῖ ὅμως καί νά περιορισθεῖ στήν ἐντατική ἐστίαση ἐνός μικροῦ τμήματος τοῦ πολεοδομικοῦ συνόλου, νά εἰσδύσει στήν λεπτομέρεια.

Ὁ ἐπαρκῆς θεατής ἔχει τήν θαυμαστή ψευδαίσθηση ὅτι ἡ ζωγράφος «κτίζει» ξανά τήν πόλη, σχεδιάζοντάς τήν μέ τήν ἀπέριττη αὐτή ἀκρίβεια, ἐπαναλαμβάνοντας μέ μία χειρονομία εἰκαστική, σέ σύντομο σχετικά διάστημα, τό ἔργο οἰκοδομήσεως τῆς ἱστορικῆς πολιτείας πού χρειάστηκε χρόνια πολλά γιά νά ολοκληρωθεῖ. Ὁ τρόπος τῆς παράστασης εἶναι ἀκραιφνῶς τεκτονικός. Καμμία διάθεση «γραφικότητος» μέ τήν παράσταση ἀτμοσφαιρικῶν λεπτομερειῶν. Λεῖπουν τὰ ψιμύθια τῶν προσώπων, ἀλλά ἀκόμη καί τὰ περισσότερα ἀπό τὰ ἀνοίγματα τῶν κτισμάτων. Ὁ Οὐρανός χωρίς χρῶμα: τό λευκό χαρτί. Τό ἴδιο καί ἡ Θάλασσα, ὑποδηλώνεται μόνο ἀπό τόν ἀντικατροπισμό τῶν προσώπων, δέν ἔχει δικό τῆς χρῶμα.

Ἡ λιτότητα καί ἀφαιρετικότητα τοῦ τρόπου σχεδίασης ἐπαναλαμβάνεται καί στήν διάταξη τῶν ἀπαλῶν τόνων τοῦ ὑδροχρώματος. Καί ἐδῶ καμμία δῆθεν «γραφική» ἀσάφεια, λείπει ἡ διαπλοκή καί ἡ ἀλληλεπίθεση χρωμάτων καί κυρίως τὰ «μουντζουρώματα». Ἀντ' αὐτοῦ ἐπιφάνειες αὐστηρό-τατα καθορισμένες - οἱ προσώψεις τῶν κτισμάτων - , ἡ κάθε μία σέ ἕναν μόνο τόνο (σέ μία εὐρεία σκάλα γκριζῶν, μαβιῶν καί φαιῶν), ἐνιάϊο καί διάφανο. Οἱ ἐντονα φωτισμένες ὀψεις τῶν σπιτιῶν πρὸς τὰ ἀνατολικά: ἄσπρο χαρτί, ἄβαφο. Οἱ στέγες σέ μία διακριτική διαβάθμιση τόνων γαιώδους χρώματος. Βρισκόμαστε ἐδῶ ἀντιμέτωποι μέ τήν αὐθεντική τεχντροπία τῆς ὑδατογραφίας πού ἀντλεῖ τήν ὑποβλητική τῆς ἐκφραστικότητα ἀπό τήν διαφάνεια τοῦ χρώματος καί τήν ἀνεπανάληπτη ἀπόδοση τῆς ἀτμοσφαιρικότητος μέ τό φῶς πού ὑποδηλοῦται ἀπό τό λευκό χαρτί. Ἡ ζωγραφική αὐτή δέ χρειάζεται περιγραφικότητα ἢ παράσταση λεπτομερειῶν τῶν δρωμένων στήν πόλη, δέν καταφεύγει στήν ἐπιφανειακή ρητορική τοῦ «τοπικοῦ χρώματος». Τῆς ἀρκεῖ νά μᾶς προσφέρει ἕνα ιδεόγραμμα τῆς πόλης, πυκνό.

Ἡ καλλιτέχνης θά μπορούσε νά ἐπαναλάβει σάν «πιστεύω» τῆς τήν ὁμολογία τοῦ Ὀδυσσεῆ Ελύτη (στά «Ἀνοικτά Χαρτιά»): «Ἡ ἐμφυτη ροπή μου ν' ἀνασυνθέτω ἀπό τὰ στοιχεῖα (...) ἕνα ἰδανικό πρότυπο, λειτουργοῦσε (...) ἀσταμάτητα μέσα μου καί μέ ἔκανε, ὕστερα ἀπό μία σειρά προσθαφαιρέσεις, νά κρατῶ τελικά μία σύνωση τοπίου καθαρά ὄνειρική, πού ὠστόσο ἐνιωθα

να ἔναι πιό πραγματική ἀπό τήν ἄλλη, τήν προσιτή ὅποιαδήποτε στιγμή στίς αἰσθήσεις μου».

Καθηγητής Ἀλέξανδρος Παπαγεωργίου – Βενετᾶς
Ἀρχιτέκτων – Πολεοδόμος

Μόναχο, Αὐγούστου 2005